

บทที่ 3

วิธีดำเนินโครงการ

วิธีดำเนินโครงการ โดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในโครงการมี 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงพยาบาลและผู้เชี่ยวชาญด้านไคเทียม ชุดที่ 2 แบบร่างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้างหน่วยไคเทียม ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงาน โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมการ 2) ขั้นดำเนินงาน 3) ขั้นสรุปผล ดังรายละเอียดที่จะนำเสนอต่อไปนี้

เครื่องมือที่ใช้ในโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในโครงการมี 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงพยาบาล มีจำนวน 6 ข้อ และผู้เชี่ยวชาญด้านไคเทียม มีจำนวน 4 ข้อ

ชุดที่ 2 แบบร่างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้างหน่วยไคเทียม มีจำนวน 8 ข้อมาตรฐาน

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงพยาบาลและผู้เชี่ยวชาญด้านไคเทียม รายละเอียดในการสร้างเครื่องมือ มีดังนี้

1. วิธีสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งสร้างขึ้นโดยอาศัยองค์ประกอบของมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้างที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมในการสร้างข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงพยาบาลและผู้เชี่ยวชาญด้านไคเทียม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงพยาบาลเชิงรายประจักษ์เคราะห์ มีดังนี้ 1) มีแนวนโยบายเกี่ยวกับหน่วยไคเทียมอย่างไร 2) มีโครงสร้างสำคัญของหน่วยไคเทียมควรเป็นอย่างไร 3) มีแผนการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง เพื่อความเหมาะสมในการให้บริการของหน่วยไคเทียมอย่างไร 4) การจัดลำดับความสำคัญของหน่วยไคเทียมในความคิดเห็นของผู้บริหาร 5) แนวคิดในการบริหารหน่วยไคเทียมเน้นเรื่องอะไรบ้าง และ 6) หน่วยไคเทียมที่ดีควรเป็นอย่างไร ส่วนที่ 2 ข้อคำถามใน

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านไคเทียม มีดังนี้ 1) โครงสร้างสำคัญของหน่วยไคเทียมควรเป็นอย่างไร 2) การจัดลำดับความสำคัญของหน่วยไคเทียมในความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 3) แนวคิดในการบริหารหน่วยไคเทียมเน้นเรื่องอะไรบ้าง และ 4) หน่วยไคเทียมที่ดีควรเป็นอย่างไร

ชุดที่ 2 แบบร่างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้างหน่วยไคเทียม

แบบร่างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้าง เป็นมาตรฐานที่เกี่ยวกับ ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ของหน่วยงาน การจัดองค์การ บุคลากร การมอบหมายงาน การติดต่อสื่อสารและการประสานงาน การจัดการด้านพัสดุ อาคารสถานที่ และงบประมาณ ที่สร้างขึ้นจากเอกสารตำรางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้าง และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารในโรงพยาบาลจำนวน 4 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านไคเทียมจำนวน 4 คน สร้างโดยใช้กรอบแนวคิดของแคนเตอร์ (Cantor, 1978) รายละเอียดในการสร้างเครื่องมือมีดังนี้

1. วิธีสร้างเครื่องมือ

1.1 รวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำกรอบในการสร้างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้างโดยรวบรวมข้อมูลจาก 3 แหล่ง คือ

1.1.1 จากตำรา เอกสาร บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้าง วิธีการสร้าง ขั้นตอนการสร้างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้างทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเป็นความรู้ นำมาเป็นแนวการเขียนองค์ประกอบที่จำเป็นในการสร้างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้าง

1.1.2 มาตรฐานเชิงโครงสร้างของฝ่ายการพยาบาลและมาตรฐานเชิงโครงสร้างของโรงพยาบาลเชิงราชประชานุเคราะห์

1.1.3 จากผู้บริหารโรงพยาบาลเชิงราชประชานุเคราะห์ โดยแบ่งผู้บริหารเป็น 3 ระดับ ดังนี้ 1) ผู้บริหารระดับสูง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเชิงราชประชานุเคราะห์ หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล 2) ผู้บริหารระดับกลาง ได้แก่ หัวหน้าศูนย์ควบคุมคุณภาพการพยาบาล และ 3) ผู้บริหารระดับต้น ได้แก่ หัวหน้าหอผู้ป่วยหนักอายุรกรรม/หัวหน้าหน่วยไคเทียม

1.1.4 จากผู้เชี่ยวชาญด้านไคเทียม โดยกำหนดให้มีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ 1) ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านไคเทียมมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือ 2) เคยมีประสบการณ์

ในการบริหารหน่วยไตเทียม หรือ 3) มีประสบการณ์ในการบริหารในโรงพยาบาลที่มีหน่วยไตเทียม

1.2 ทำหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงพยาบาลและผู้เชี่ยวชาญด้านไตเทียม

1.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ โดยมีวิธีการดังนี้

1.3.1 สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงพยาบาลและผู้บริหารทางการแพทย์ โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล หัวหน้าศูนย์ควบคุมคุณภาพโรงพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วยหนักแผนกอายุรกรรม/หน่วยไตเทียม จำนวน 4 คน โดยใช้ข้อคำถามในเครื่องมือชุดที่ 1 (สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงพยาบาล) เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายของหน่วยไตเทียม โดยใช้เทปบันทึกระหว่างการสัมภาษณ์

1.3.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านไตเทียม จำนวน 4 คน ประกอบด้วย รองหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลด้านบริการศึกษา และอายุรแพทย์โรคไต โรงพยาบาลอุดรดิตถ์ หัวหน้าหอผู้ป่วยไตเทียมโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ หัวหน้าหอผู้ป่วยไตเทียมโรงพยาบาลรามารับดี โดยใช้คำถามในเครื่องมือชุดที่ 1 (สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านไตเทียม) เพื่อขอความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างหน่วยไตเทียม โดยใช้เทปบันทึกระหว่างการสัมภาษณ์

1.4 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบร่างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้างของหน่วยไตเทียม โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ ฉบับที่ 1 ที่เหมาะสม และมีความสอดคล้องกับนโยบายแนวทางของโรงพยาบาลและของฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์

2. เครื่องมือ

จากแนวคิดที่กล่าวข้างต้น แบบร่างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้างจะประกอบด้วย ข้อความที่กล่าวถึงองค์ประกอบต่อไปนี้

2.1 ข้อความแสดงปรัชญา วัตถุประสงค์ ตลอดจนนโยบายในการปฏิบัติงานการพยาบาลในหน่วยงานหนึ่ง ๆ

2.2 ข้อความที่แสดงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ รวมทั้งข้อจำกัดในการปฏิบัติงานด้วย

2.3 โครงสร้างของการบริหารที่ชัดเจนแสดงถึงผู้รับผิดชอบในแต่ละระดับ

2.4 การจัดอัตรากำลังที่เหมาะสมกับลักษณะงานนั้น ๆ รวมทั้งทักษะพิเศษที่จำเป็นสำหรับผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานเฉพาะ

2.5 การอบรมฟื้นฟูหรือให้ความรู้เป็นระยะ ๆ ให้ทันกับเทคโนโลยีที่ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อรักษาระดับการบริการที่มีคุณภาพ

2.6 การมอบหมายงานที่ชัดเจนสามารถปฏิบัติงานได้และตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.7 การติดต่อสื่อสาร ระหว่างผู้ปฏิบัติงานระดับต่างๆ และภายนอกหน่วยงาน

2.8 การจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติ ได้แก่ อุปกรณ์ วัสดุ ครุภัณฑ์ เงิน และอาคารสถานที่

3. การตรวจสอบคุณภาพของมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้าง

3.1 การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity)

ผู้จัดทำโครงการนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นทั้งหมด เสนออาจารย์ที่ปรึกษาโครงการและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ หลังจากนั้นจึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ จำนวน 6 คน โดยตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้าง มีความถูกต้อง ครบคลุม ในเรื่องเนื้อหาของ ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ของหน่วยงาน การจัดองค์การ บุคลากร การมอบหมายงาน การติดต่อสื่อสารและการประสานงาน การจัดการด้านพัสดุ อาคารสถานที่ และงบประมาณ

3.2 การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability)

การตรวจความเที่ยงของเครื่องมือ ใช้เกณฑ์ความเห็นตรงกันของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 ท่าน ใน 6 ท่าน จะคงข้อความมาตรฐานไว้ ส่วนข้อเสนอมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้างที่ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นตรงกันน้อยกว่า 4 ท่าน จะขอข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นผู้ดำเนินโครงการก็ทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จะได้ข้อมาตรฐานฉบับสมบูรณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพภายในหน่วยใดก็ตาม

การดำเนินงาน

1. ชั้นเตรียมการ

1.1 ชั้นขออนุมัติ

ผู้รับผิดชอบโครงการขอความร่วมมือในการจัดทำโครงการสร้างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้าง โดยทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาล แจ้งให้ทราบถึงรายละเอียด ขั้นตอน วิธีการ และงบประมาณในการดำเนินโครงการเพื่อพิจารณาอนุมัติ

1.2 ชั้นการจัดตั้งคณะกรรมการร่างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้าง

เสนอขอให้ผู้บริหารโรงพยาบาลแต่งตั้งพยาบาลหน่วยไตเทียม เป็นคณะกรรมการร่างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้าง โดยได้กำหนดให้มีคุณสมบัติดังนี้ 1) ปฏิบัติงานในหน่วยไตเทียมไม่น้อยกว่า 1 ปี 2) ได้รับประกาศนียบัตรด้านการพยาบาลไตเทียม จากสมาคมโรคไต หรือ 3) พยาบาลที่ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรสถาบันที่สมาคมโรคไตแห่งประเทศไทยรับรอง และ 4) มีความยินดีและเต็มใจในการเข้าร่วมโครงการครั้งนี้

1.3 ชั้นการจัดตั้งคณะกรรมการพิจารณาร่างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้าง

เสนอขอให้ผู้บริหารโรงพยาบาลแต่งตั้ง หัวหน้าหอผู้ป่วย ได้แก่ หัวหน้าหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง 1 หัวหน้าหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง 2 หัวหน้าหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย 1 หัวหน้าหอผู้ป่วยพิเศษอายุรกรรม หัวหน้าหอผู้ป่วยศัลยกรรมกระดูกชาย 1 โดยได้กำหนดให้มีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารทางการพยาบาลไม่น้อยกว่า 1 ปี 2) มีประสบการณ์ในการสร้างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้าง และ 3) มีความยินดีและเต็มใจในการเข้าร่วมโครงการครั้งนี้

1.4 ชั้นการจัดตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ

นิสิตขอความร่วมมือในการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เรื่อง โครงการสร้างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้างหน่วยไตเทียม โรงพยาบาลเชิงราชประชานุเคราะห์ โดยทำหนังสือถึงหัวหน้าหน่วยงานแจ้งให้ทราบเพื่อพิจารณาอนุมัติ โดยได้กำหนดให้มีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารหน่วยไตเทียมไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือ 2) เป็นนักวิชาการที่มีประสบการณ์ในการสร้างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้าง หรือ 3) มีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารหน่วยไตเทียม หรือ 4) มีประสบการณ์ในการบริหารงานในโรงพยาบาลที่มีหน่วยไตเทียม

2. ขั้นตอนดำเนินงาน มีแผนการดำเนินโครงการดังนี้

2.1 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การสร้างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้าง หน่วยไตเทียมโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ ให้กับคณะกรรมการร่างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้าง โดยมีคณะกรรมการพิจารณาร่างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้างเข้าร่วมฟังในช่วงแนวคิดและทฤษฎีในการจัดทำมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้างหน่วยไตเทียม ในวันที่ 9 เมษายน 2544 เวลา 08.00-16.00 น. ณ ห้องประชุมโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ ตามกำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการในภาคผนวก โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

2.1.1 เพื่อนำเสนอแนวคิดการจัดทำมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้าง

2.1.2 เพื่อนำเสนอข้อมูล ที่มาของข้อมูล และการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงพยาบาลและผู้เชี่ยวชาญด้านไตเทียม

2.1.3 เพื่อนำเสนอร่างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้างหน่วยไตเทียม ฉบับที่ 1

2.1.4 เพื่อร่วมกันพิจารณาปรับปรุงว่ามาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้าง หน่วยไตเทียม เป็นร่างฉบับที่ 2 โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้ 1) มีความถูกต้องเหมาะสมกับมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้างหน่วยไตเทียม โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์หรือไม่ 2) เนื้อหาสาระถูกต้องครอบคลุมมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้างหน่วยไตเทียม โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์หรือไม่ 3) มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ที่จะนำมาใช้ในหน่วยไตเทียมโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์หรือไม่ 4) ภาษาที่ใช้อ่านแล้วเข้าใจหรือไม่ และ 5) มีการใช้คำที่เหมาะสม สื่อความหมายได้ตรงหรือไม่ ฉะนั้นผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ จะได้ร่างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้าง ฉบับที่ 2

2.2 นำแบบร่างมาตรฐานเชิงโครงสร้าง ฉบับที่ 2 ไปให้คณะกรรมการพิจารณาร่างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้าง จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตามเกณฑ์ต่อไปนี้ 1) มีความถูกต้องเหมาะสมกับมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้างหน่วยไตเทียม โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์หรือไม่ และ 2) เนื้อหาสาระถูกต้องครอบคลุมมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้าง หน่วยไตเทียม โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์หรือไม่ การตัดสินใจเกณฑ์ความเห็นตรงกัน 3 ท่านขึ้นไปจะคงข้อความมาตรฐานไว้ ส่วนข้อเสนอมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้างที่ คณะกรรมการร่างมาตรฐานมีความเห็นตรงกันน้อยกว่า 3 ท่าน จะขอข้อเสนอแนะ

2.3 นำแบบร่างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้างที่ผ่านการพิจารณาของ คณะกรรมการพิจารณาร่างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้างมาปรับปรุงแก้ไขร่วมกันกับ คณะกรรมการร่างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้าง เป็นร่างฉบับที่ 3

2.4 นำแบบร่างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้าง ฉบับที่ 3 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน ตรวจสอบโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสร้างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้างและผู้บริหารที่ปฏิบัติการพยาบาลในสาขาการพยาบาล ใดก็ตาม นักวิชาการที่มีประสบการณ์ในการสร้างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้าง โดยมีเกณฑ์การพิจารณาเช่นเดียวกับคณะกรรมการพิจารณาร่างมาตรฐานการตรวจสอบคุณภาพของมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้าง โดยการตัดสินข้อความมาตรฐานมีความเห็นตรงกัน 4 ท่านขึ้นไป จะคงข้อความมาตรฐานไว้ ส่วนข้อเสนอมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้างที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นตรงกันน้อยกว่า 4 ท่าน จะขอข้อเสนอแนะ

2.5 นำแบบร่างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้างที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขร่วมกันกับคณะกรรมการร่างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้าง เป็นร่างฉบับที่ 4

3. ขั้นสรุปผล

เสนอมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้างหน่วยใดก็ตามฉบับสมบูรณ์ต่อผู้อำนวยการโรงพยาบาล ผู้บริหารทางการพยาบาล พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลเชียงราย ประชาชนเคราะห้ทุกคนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนกสังคมสงเคราะห์ แผนกจิตเวช ห้องปฏิบัติการทางเคมี ซึ่งในการนำเสนอมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้างนั้นมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 3.1 เพื่อให้ผู้บริหารอนุมัติและประกาศใช้อย่างเป็นทางการต่อไป
- 3.2 เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบและให้ความร่วมมือ

สรุปขั้นตอนการดำเนินโครงการสร้างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้าง

